

spravi. Vendar razločuje na tanko med krivci, in kavsa močnejše purane in gosi huje od slabejših rac in kokoš. (Dalje prih.)

Novice.

Od Kulpe. Od mnogo krajev naše ljube domovine nam, dragi „Tovars“, prinasas popise učiteljskih zborov, le iz naše kočevske dekanije še nikoli nič. Veseli me, da ti morem prvi o tem kaj pisati. Ne vem čez koliko let, eni pravijo, da je že minulo jih 10, smo vendar enkrat tudi v naši dekanii imeli občni učiteljski zbor, in to na sv. Jakoba dan. Do sedaj so se menda vsako leto enkrat zbrali učitelji koč. glavne šole in bližnji; mi bolj oddaljni pa nismo o tem nikoli nič vedili. Letos bilo je drugače; v. č. gospod dekan so pozvali vse učitelje svoje obširne dekanije, in pošlo se nas je bilo 13; dasiravno je bilo vreme jako neugodno. Pomenkovali smo se o znanih štirih vprašanjih. O prvem vprašanji smo bili jako te misli, da se kratko, pa vender popolnoma nikakor ne dá odgovoriti. Nekteri učitelji se niso tega vprašanja vdeleževali, drugi pa, ki so ga obdelovali, jim je bil dosti obširen, nič manj kakor gosp. Močnikov, ki ga je obdeloval v III. tečaju „Tov.“ Pri drugem vprašanji smo bili teh misli, da Pokornitovi sešitki bi bili res dobri, samo tu in tam bi jih bilo treba popraviti, marsikaj je v njih napačnega; pa tudi predragi so te sešitki za naše ljudi, ki jim še za sol denarja manjka. Pri tretjem in četrtem vprašanji smo bili popolnoma enakih misli z gospodi učitelji ribniške dekanije. Se vé, da vsaki je povedal in dostavljal, kakor se mu je naj bolj prav zdelo, pa duh je bil vender eden in isti. Štiri ure smo se pomenkovali, pa vender so hitro minule. Mnogo sem že bral o učiteljskih shodih, prav želel sem že, da bi se kdaj vdeleževal takega shoda, in se prepričal njegove koristi. Res je, prav koristne naprave so to. Učitelji se prav po bratovsko pomenkovajo, budé eden drugemu misli, ki bi posamesnim ne prišle v glavo, in tako eden drugemu pomagajo v težavnem poklicu. Ko smo se pozivali naj pred duševno, smo se potem pri gosp. dekanu med mnogoterimi pogovori, tudi telesno prav dobro pokrepčali. Tu se mi je nekaj čudno zdelo. Učitelji, ki so v zboru le nemško govorili in se slovensčine skerbno ogibali, so pri obedu prav dobro slovenski kramljali. Kako neki to? Dokler ne bomo učitelji svojega maternega jezika bolj veselo rabili, bodo naše šole javoljne narodne. Šola narodna, učitelj pa nenaroden, to se ne vjema. Ker ravno od učiteljskih zborov govorim, naj še o naših sosedih, hervaških učiteljih in njihovih zboriš kaj povem. Pri nas bi učitelji, ko bi bilo treba mnogokrat potovati do stana dekanovega, kmali jeli godernjati; pri Hervatih pa se tega gotovo ni treba bati. Prav dobro je preskerbljeno. Vsaki učitelj dobi, ko gre k zboru, plačo od milje, toliko, da se lahko, vozi in hrani; ni mu treba domá ostajati, če tudi ima kačo v žepu; pri nas pa ravno ta vzrok lahko, posebno

oddaljene učitelje odvracaše od zborovanja. Ali bi ne bilo mogoče tudi kranjskim učiteljem tako pomagati, kakor pomagajo Hrvatje svojim? — Drugikrat kaj drugega, če bo „Tovarsu“ drago. *)

Lavosl. Abram,
učitelj.

Iz Gorenskega. Pri nas še sploh nimamo šolskih praznikov, ker se po kmetih šole končajo naj več še le konec tega meseca. Težavno je podučevati tam, kjer otroci ne hodijo redno v šolo. Pri nas jih je spomladi veliko zapustilo šolo, sedaj pa zopet prihajajo, ter hočejo izpolniti šolsko leto; pa kaj si more pomagati učitelj s takimi učenci? To malo, kar so popred znali, so pozabili, in učitelj ne vé, kaj in kako bi jih podučeval, da bi pri poduku nadaljeval, in da bi se tudi drugi pridnejši zavoljo tega ne motili. Šolsko očitno spraševanje je pred durmi, učenci pa so zavoljo nerednega šolskega obiskovanja še vsi negodni, in ne znajo toliko, kakor so znali v prvi polovici šolskega leta. Če se tedaj učencem pri poletni skušnji to pa uno spodtika, da jim ne gre, kakor bi stresal nabrane orehe, naj preč. gg. šolski predniki in poslušavci ne krivé vselej učitelja, temuč tudi take in enake težavne okoliščine. — 11. dan prihodnjega meseca imamo učitelji in gg. katehetje kranjskega okraja v Kranji zbor, kjer se bomo pomenkovali o znanih že tu pa tam obdelovanih vprašanjih. Ako ti bo ljubo, prijatelj „Tovars“, ti bom o tem zboru kaj pisal. **)

Iz Teržiča. (Konecletno očitno spraševanje in razne šolske stvari.) Dan očitnega spraševanja je slovesen dan za učitelje in učence, pa tudi za prednike in starše. Prvi pokažejo, da se niso zastonj trudili, da so dragi čas porabili v časno in večno srečo njim izročene mladine. Kar pa mladino zadeva, si pa gotovo misli in želi vsakdo, da bi se nad njo spolnoval izrek:

„Prebrisana glava in pridne roke
So boljše bogastvo, kot zlate goré.

In ravno iz teh namenov smo se zbirali 30. in 31. preč. m. tudi v Teržiču k očitnim preskušnjam. Prvi dan dopoldan je bil na versti prvi razred. Učenčkov je bilo obilno število. Po molitvi se je pričelo spraševanje. Brali so posebno glasno in kakor bi rezal. Za tem pride drugi razred. Ti pa prično s petjem, in potem odgovarjajo serčno iz raznih predmetov v celih stavkih pričenski z besedami vprašanja. Verlo dobro je čuti, kako se učenci odvajajo teržiške „kranjske špae“, ker jim učitelji po zmožnosti v književnem jeziku pojasnujejo razne nauke. Popoldan pa stopivši v spraševanjsko sobo se je vsakdo obilnih poslušavcev gotovo začudil; zakaj bilo je na oknih, na peči in na mizi toliko različnih igrač (če jih tako smem imenovati), da se je vse čudilo in popraševalo: Od kod je vse to?! Kdo je vse to izdelal! — Vidilo se je na sprednji steni poleg lepega križa in z zelenim lavorjem okinčane cesarske podobe obilno umetnih izdelkov de-

*) Vam bomo prav hvaležni.

**) Prosimo!

kliških rok, ki se jih pri gospej P. uče okusno izdelovati. Na nekaterih obrazih so se vidile čerke različne velikosti, podobe in barve. Drugo delo je bila iz lepobarvane pavole narejena podoba M. božje, ali britka martra, ali kaka okolica z drevesi, hišami in jezerom i. t. d. Prav umetno spletena je bila neka blazinica za žepno uro, ki sem jo jaz v dar dobil. Zagon za zvonec pa je bil tako lepo in krasno napravljen, da bi naj lepšim cerkvam lepoto delal. V kratkem rečeno: polna je bila stena omenjenih dekliških izdelkov, k čemur so pripomogle tudi nedeljske učenke. Tudi v III. razredu se je po petji verstil nauk za naukom, učitelj za učiteljem, ker pri nas smo razdeljeni tako, da se po razredih verstimo vsaki s svojim naukom. Bolje pa bi bilo, ko bi vsaki učitelj svoje učence vodil iz prvega do zadnjega razreda. To, kakor je sedaj, pa razvadi učence tako, da jih tudi z resno besedo in s kaznijo ni moč ugnati. Zamuda časa je, da ni izreči! Ko je bilo spraševanje končano, so bili po navadi nekteri obdarovani, drugi pohvaljeni, in tem, ki so se dobro učili, se je povedal razred, ker letos nismo imeli očitne razredbe ali prvjoh, pred ko ne zavoljo vojskinih časov. — Za drugi dan ostal je še IV. razred. Ko so učenci v šolo prihajali, je vsaki še kako drugo reč z bukvami vred seboj prinesel. Eden prinese „fužinsko kladvo“ z vretenom, da ga lahko vsaki otrok goni. Bil je ves z železom okovan; se vé, da je narejen v majhni obliki, da se lahko prenaša. Drugi prinese lepo pobarvan voz, nekdo drugi brano s konjičem vred. Drugi je napravil stope z vertilom, drugi voziček, lestvico, nosilnice, smetilnico, vile, grablje, kozele, podajavnik, sekiro ali kladvo. Pri teh rečeh se je naredilo iz železa, kar mora biti železno. Drugi je naredil lične jaslice. Neki večji učenec pa je zrisal britko martro na terd popir, in je pomalano na steno obesil. Za vse to pa smo se zmenili tako, da je vsaki učenec kaj drugega izdelal. Ko je pred spraševanjem g. kolar K. gledal to smešno razstavo, je djal, da na marsikakem delu se spoznava dobra glava, in če bo tako, se bo drugo leto še marsikaj izverstnejšega vidilo. Ko je ura odbila devet, so prišli domači duhovni gospodje z veliko poslušavci; tudi pet domačih gospá je prišlo rekše, da so prišle „radovednost past“. Ko se je po petji spraševanje pričelo, je po nemškem branji in razlaganju neki učenec stopil k zemljevidu in s perstom kazal posamesne kronovine in znamenite mesta našega cesarstva. Prav s težkim srcem smo premišljevali dežele, ki jih ravno sedaj sovražnik stiska in zatira. Pri branji smo jim pa mnogokrat pravili, da naj tako beró, da jih bo vsaki rad poslušal, kakor domá lepo govore. Rekli smo, da naj dobro pazijo, kako naj se bere, kedar se kaj pripoveduje, zapoveduje, praša ali kliče i. t. d. Med tem pa stopita v sobo preč. gospod dehant kranjski in č. g. M. K., mestni ondrotni kaplan, ki sta ta praznični dan povzdignila še s tem, da sta se učencem tudi radodarna skazala. Dalje smo čuli pri zgodbah, kako so po nemški pa ročno pripovedovali zgodbe svetega pisma. Pri slovnici se brez daljšega blebetanja pravil le na zgledih kažejo slovniki nauki. Pri spisji, ko bi bil čas dopuščal, bi se bili ali po slovenski ali po nemški na zgledih skazovali naj bolj potrebni listi in

javna in opravilna pisma, ki se nahajajo v slovnici in v Praprotnikovem spisu. Pri slov. branji se je učenec A. v. č. g. M., kranjskemu mestnemu kaplanu, tako priljubil, da so mu obljubili za latinske šole brano v Kranji dobiti. Bog obilno poverni blago podporo! Pri številkanji in pri sadjereji se je pa učenec D. tako obnašal, da so mu preč. kranjski gosp. tehant po g. vodju 5 gold. darovati blagovolili. Bog plačaj stoterno! Naj nam bo dopuščeno izreči željo, da bi se tudi temu revnemu učencu kaj preskerbelo, sej bo on gotovo dobrotnikom delal veselje, ne pa sramote. S petjem se pa učitelj, ki ga ima podučevati, zavoljo nesreče, ki ga je zadela med spraševanjem (umerla mu je žena), ni pokazal, in pri nemški cesarski pesmi so gospod kovorski fajmošter djali: „Sej vendar nismo na Dunaji ali v rajhu!“ Prav lahko so tako mislili, ker so ta gospod iskren domorodec in izverstni učitelj v petji, da jih lahko marsikakemu korregentu stavimo v zgled. Kdor hoče prav lepo vbrano domačo petje čuti, naj pride posebno v „šmarnicah“ poslušat v Kovor, in marsikak učitelj bo želel posnemati zgled izvernega pevovodja. — S pesmico „A. a. a“ smo pa občno radovoljnost zbudili, in mnogo bi jih bili lahko zapeli, ko bi se bili hotli siliti, pa sila ni mila. — Naj omenimo še, kaj je bilo vse na mizi! Poleg lepih šopkov v steklih so bile razredbe, spisovniki, lepopisni zgledi, risanke in nekatere pridige, ki jih učenci, kakor jih v cerkvi slišijo, spisujejo, da se v domačem spisovanju in lepem vedenju v cerkvi vadijo. S temi versticami tudi vabimo č. gg. duhovne in učitelje dolinske in bohinjske, da naj nam naklonijo starše, da nam pošljejo učencev v našo glavno šolo, sej bo vstreženo tudi njim, ki želé nemščine, in tem, ki rabijo domač poduk. Teržič že tako slovi za nemški kraj, v slovenščini pa se tudi ne bojemo slabega spričala. S cerkvenimi pobožnostimi pa se prav lahko ponašamo. Šolsko obiskovanje je pa pri nas prav redno. Hvalo v tej reči zaslužijo posebno g. okrajni predstojnik, ki večkrat pridejo v šolo in lenuhe sami berejo in grajajo, in jih pri-gan-jajo k rednemu šolskemu obiskovanju. Tudi to, da domači gospodje vsaki mesec pregledujejo, kako učenci hodijo v šolo, pospešuje redno šolsko obiskovanje. Tega se vdeležujejo z gospod vodjem tudi v. č. g. fajmošter, serčni prijatelj ujezne mladine in trije srenjski gospodje. Pri tem je vsaki učenec poklican, ki se dobro obnaša, lenuh pa ostane v klopi, da se vidi, kakšen da je. K sklepu si še želimo kake remuneracije za dve uri v ponavljavni šoli, še četrtega učitelja in boljšega poslopja za III. in IV. razred, in da bi se šolski denar že skoraj spremenil v drugačno plačo, kar bi gotovo hasnilo učiteljem, staršem in gosposki. Večni Bog pa nam daj zopet ljubi mir in dosti šolskih prijatlov! Z Bogom!

L. Knific.

Listnica. G. Jan. N.: Hvala za spise! Nemških sestavkov navadno ne sprejemamo; vendar če nam kdo piše o kaki važni reči, nam jo reč več od jezika.

 Pridjani so „šolski ukazi“ in „Kazavec“ št. 2., 
2 strani.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.